

**İMALÂTI HARBİYE MÜDÜRIYETİ UMUMİYESİNİN 1340 SENESİ HESABI KAT'İSİ HAKKINDA
1/7 NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİ MAZBATASI**

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet 24 Teşrinievvel 1927
Muamelât Müdüriyeti
Mukarrerat Şubesi
Adet
6/4556

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesinin 1340 senesi hesabı kat'isi hakkında tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 13 Teşrinievvel 1927 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaa-de buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe ve İzahname

1340 seneyi maliyesi zarfında İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesi muvazenei umumiye haricinde olarak mülhak bütçe ile tedvir olunmuştur. Merbut hesabı kat'i cetveli münderecatı esas itibariyle iki kısma tefrik edilmiştir.

Birinci Kısım — Bütçe ile fasıl ve madde üzerine alınan muhassessattır. Yekûnu umumiye hâlel gelmek üzere bundan senesi içinde maddeler beyninde münakalât icra edilmiştir.

İkinci Kısım — Varidat ve masarifi umumiyei irae eden hesaplardır ki hesabâtı mezburede münderiç erkam devrei hesabiyeyi şamildir. Yani varidat kısmı (Mart 1340'dan Nisan 1341 on dört aylık masraf kısmı Mart 1340 gayei Ağustos 1341 on sekiz aylık muamelâtı kaydiye ve mahsubiyeyi muhtevidir.

Tahsilât ve Tediye Umumiye

1340 senesi devreyi hesabiyesi zarfında haliye ve sabıkaya ait olmak üzere tahakkuk eden varidatı umumiye (3) numaralı cetvelde gösterildiği veçhile 3 762 535 lira 59 kuruş olup buna karşı 482 67 kuruş sinini sabıka emvalinden 3 342 495 lira 57 kuruş da senei haliye emvalinden ki cem'an 3 342 978 lira 24 kuruş tahsilât vukubulmuş ve tahakkukatı mezkûreden gayriez tahsil 419 557 lira 35 kuruş bakiye kalmakla 1341 senesine devredilmiştir.

(4) numaralı cetvelin tetkikinden anlaşılacağı üzere muhammenata nazaran tahsilâtın noksanı 4 091 181

lira 11 kuruş ise de varidat bütçesindeki fusul ve mevat haricinde fazla tahsil olunan 32 952 35 kuruşun mezkûr tahsilât noksanından tenzili halinde hakiki noksan 4 058 228 lira 76 kuruştan ibaret kalmıştır.

1340 senesi devrei hesabiyesi zarfında tahsisatı umumiyeden vaki olan tediye (2) numaralı cetvelde irae edildiği veçhile 4 577 483 lira 61 kuruşa balığ olup bundan 4 436 025 98 kuruş nakden 80 048 78 kuruş bütçe emaneti hesabına nakil suretiyle ki cem'an 4 516 074 lira 76 kuruş tahsisatına masraf kaydedilmiş olup şu hale naazran 61 408 lira 85 kuruş da devrei hesabıye zarfında tahakkuk eden masariften gayriez tediyei düyun olarak bakiye kalmıştır.

Kezalik mezkûr cetvelin tetkikinden müsteban olacağı veçhile müdüriyeti umumiyenin gayriez tesfiye bakiyei muhassessatı 1 871 577 lira 24 kuruştan ibaret kalıp henüz tediye edilmemiş olan 61 408 lira 85 kuruş düyunu mütehakkikenin tenzili halinde 1 810 168 lira 39 kuruşun muhassessatı umumiyeden gayriez istimal bakiye kaldığı tebeyyün ederek merbut hesabı kat'i Kanun Lâyihasıyla imhası lüzumu arz olunmuştur.

1340 senesi devrei hesabiyesi zarfında sinini sabıka düyunu olarak bakiyei muhassessatı dahilinde tahakkuk ettirilen masarif muvazenei umumiyeye dahil hidemattan bulunduğundan Maliye Vekâleti Celilesince tesfiye edilmiş ve bu husus için tanzim kılınan hesabı kat'i cetveli de vekâleti müşarüneyhaya takdim olunmuştur.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 15.5.1928
Divanı Muhasebat
Encümeni
Karar
19

Divanı Muhasebat Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Başvekâleti Celilenin 24 Teşrinievvel 1927 tarih ve 6/4559 numaralı tezkereleriyle teklif olunan, 1340/1924 senei maliyesi zarfında mülhak bütçe ile idare edilen, İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesinin, senei mezkûre Hesabı Kat'i Kanunu Lâyihası ile, Divanı Muhasebat Riyasetinin 22 Şubat 1928 tarih ve 1277/8 numaralı tezkeresine merbut mutabakat beyannamesi tetkik olundu.

1340/1924 senesi maliyesi zarfında idarei mezkûre tarafından tahakkuk ettirilen ve tahsil olunan varidat ile tahsisatı dahilinde tediye kılınan masarifi miktarlarında Hükümetin teklifi ile Divanı Muhasebatın mutabakat beyannamesi arasında bir fark ve mübânenet mevcut olmadığından teklif olunan lâyihadaki erkam aynen kabul edilmiş, yalnız Hükümetçe bir madde dahilinde gösterilmiş olan varidat ve masarifi gerek senesi aidesi bütçesi, gerek diğer hesabı kat'î kanunları ile tenazurun temini için iki maddeye tefrik olunmuştur.

Hükümetin teklifi kanunisinin ikinci maddesinde 1340 - 1924 senesi maliyesi için İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesine verilen tahsisatı teşkil eyleyen (6 387 652) liradan senesi zarfında tediye olunan veya bütçe noktaî nazarından tediye mahiyetinde olup ashâbı namına emanata nekledilen masarifi müteahhikeden mütebaki (1 871 577) lira (24) kuruş yerine tediye edilemeyen veya emanata dahi naklolunamayan düyünü müteahhike olarak (61 408) lira (85) kuruşun tenzili ile (1 810 168) lira (39) kuruşun lüzümü imhası teklif edilmektedir.

Divanı Muhasebatın 1340 muvazenei umumiyesine ait mutabakat beyannamesinde dahi zikredildiği veçhile tahakkuk edip tediye edilemeyen düyünü kat'iyetle tespiti imkân yoktur. Nitekim 1340 - 1924 Hazine hesabı kat'isinde üç küsur milyon lira olarak gösterilen düyüne mukabil 1927 senesine kadar vukubulan tediyaatın on iki milyonu mütecaviz olması ile düyünü müteahhike olarak bîdayeten tespit edilebilen mebalîğ haricinde herhangi bir sebeple yeniden bazı düyunun zuhuru kuvvetle melhuz ve muhtemel olduğundan İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesi hesabı kat'isinde gösterilen bu bakiye düyunun tahsisatın imhasına tesiri Encümenimizce muhtacı tetkik görülmüştür.

Eski Muhasebei Umumiye Kanununun (36) ve yeni Muhasebei Umumiye Kanununun (92) nci maddelerinde senesi maliyenin hitamına kadar tediye olunmadığı gibi emanat hesabına dahi alınamayan düyun, seneleri bütçelerindeki tertiplerinde karşılığı bulunmak şartı ile beş sene nihayetine kadar tediye edileceği muharrerdir. Buna nazaran ahkâmı kanuniye dairesinde tahakkuk eylediği halde balâda gösterildiği veçhile rakkamen tespit edilmiş olan düyun meyanında mevcut olmayan bir borcun zuhuru takdirinde gayriuz sarfi bakiye muhassesat kanun ile iptal edildiğinden bahisle bu borcun itası kabul edilmeyecek midir? Yahut bu düyüne dahil olup beş sene geçtikten sonra müracaat

edecek bir sahibi istihkaka alacağı kanunun tayin eylediği müruruzamanın mevcudiyetine rağmen tahsisatının imha edilmemiş olduğu mütalâası ile verilmek mi lâzım gelir? Şüphe yok ki ahkâmı kanuniyenin sarahatı muvacehesinde ne birinci müracaatın ademi is'afına; ne de ikinci borcun tesviyesine imkân yoktur. Şu halde imha edilecek bakiye muhassesattan böyle tediye veya aynı mahiyette olan emanata nakil haricinde kalan düyunun tenzili ve bu kısmın mevkuf tutulmasının istihkakların netayici hukukiyesine bir tesiri olmadığı tezahür eder. Bu şekilde beş sene zarfında tediye edilebilmek üzere imha edilmeyen tahsisatın ashâbına ademi müracaatlarına mebni tasfiye edilemeyen kısmın yeniden imhası mecburiyeti de hâsıl olur. Bundan maada Divanı Muhasebatın İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesi mutabakat beyannamesi münasebetiyle temas eylediği Hazine hesabı kat'isine ait mutabakat beyannamesinin 13 ncü fıkrasında dahi gösterildiği veçhile yeni Muhasebei Umumiye Kanununun hesabı kat'î cetvelinin ne gibi izahatı göstermesi lâzım geleceğini tayin eyleyen (103) ncü maddesinde «istimal olunamayıp iptal edilen tahsisat bakiyesi» tabiri mevcuttur. Vakıa tahsisatın istimali tabiri tahsisatı mezkûreye müsteniden ifa ettirilen hidemata mukabil tahakkuk eden düyüne de şamil görülebilir. Fakat tediye olunamayan veya bütçe emanetine alınamayan düyun tediye edildiği beş sene zarfında eski ahkâma nazaran tesfiye olunduğu sene bütçesinde seneyini sabıka düyünü unvanıyla açılacak rakkamsız faslı mahsusla kaydedilmekte idi. Yeni Muhasebei Umumiye Kanunu mucibince tediye olunan sene bütçesinde mevcut ve rakkamlı «geçen sene düyünü» faslından mahsubu lâzım gelmektedir. Esasen yeni şekilde bu düyun faslına mevzu tahsisatın ademi kîfayeti halinde bir kanunu mahsus ile Meclisi Âliden tahsisatı munzama istihsaline menut olmaksızın yine eski ahkâm veçhile seneleri bütçelerindeki tertiplerinde mevcut karşılık derecesinde tezyidi tahsisata Maliye Vekâleti mezun olmasına mebni (Muhasebei Umumiye Kanunu madde : 92 ve 48) düyun faslının rakkamlı veya rakkamsız olması, bu hususta şayanı ehemmiyet bir fark ihdas eylememektedir.

Binaenaleyh; her iki halde de tesfiye kılınan düyun artık hesabı kapatılmış olan seneyini sabıka bütçelerine ırcı imkânı olmayıp bu tediyaat yeni senenin diğer sarfiyatından farksız olarak tediye olunduğu sene bütçesine mal edilmektedir. Şu izahat ile eski seneler bütçesinde mevcut olan bakiye muhassesat, mezkûr senelere ait bilâhara tediye edilecek borçlar için

Yeni sene bütçesindeki faslı mahsusunun haddi azamini tespite medar olan bir esastan başka bir şey olmadığı taayyün ile düyunun imha olunacak tahsisattan tenzili hakkında daireyi aidesinin noktayı nazarı üzerinde tevakkuf edildikte düyunun miktarı senenin sonuncu günü veyahut daha ileri gidilerek hesabı kat'inin Meclisi Âliye arzına tekaddüm eden günlerde sureti kat'iyede tayin edildiği farz ve kabul olduğu halde tenzilin neticei tabiiyesi de meblağı mezburun salüfizzikir imha olunmayan tahsisattan mahsubu lâzım gelmekte ve bittabi tediye olduğu seneler bütçeleriyle alâka peyda ettirilmeksizin aynen bütçe emaneti gibi bir hesaba nakliyle, mezkûr hesaptan tediyesi icabeylemektedir. Halbuki salüfülarz muhasebei umumiye kanunları ile bunun aksi yani bu gibi düyunun tesfiye olduğu sene bütçesine masraf kaydı kabul edilmiştir. Şu vaziyete ve mevcut ahkâmı kanuniyeye nazaran dairesinin noktai nazarı varit olmadığı gibi salüfizzikir, misallerle de sabit olduğu veçhile düyun miktarının ne senenin sonuncu günü ve ne de hesabı kat'inin Meclisi Âliye arza tekaddüm eden günlerde tamamen tespitine imkân görülememektedir. Bu mülahazaya müptenidir ki, Encümenimizce tahsisatın istimali tabirinin Divanı Muhasebatça da atfolunduğu veçhile daha mahdut bir manaya maksur telâkkisi kabul edilmiş ve düyunun mütehakkikesinin bakiyei muhassesattan tenzili ile imha olunacak tahsisatın ona göre tayini miktarı noktai nazarına iştirak olunamayarak senesi zarfında tediye edilemediği gibi, ahabı namına tahakkuk ettirilip emanete dahi alınamayan bakiyei düyuna, hesabı kat'iyeye müessir olacak bir mahiyeti kanuniye izafesine imkân görülememiştir.

Encümenimizce tedvin kılınan Lâyiha Kanuniyenin imhayı tahsisata ait olup Hükümetçe teklif edilen lâyiha'nın ikinci maddesine tekabül eyleyen üçüncü maddesi izahat ve mütalâatı anife dairesinde tadil olunmuş ve imha edilecek miktarı tahsisat 1340 - 1924 seneyi maliyesinin nihayetinden itibaren kanuni müruri zamanı teşkil eden beş sene zarfında tahakkuk eylemiş ve eyleyecek düyunun Muhasebei Umumiye Kanununun 92 nci maddesinde münderiç kaydı ihtirazi veçhile senesi bütçesindeki tertiplerinde sarf ve istimal edilen muhassesat haricinde kalan bakiye derecesinde tediyesine mani olmamak üzere bütçede murrakkam tahsisattan bilfiil tediye kılınan veya hükmen tediye mahiyetini haiz olup emanete naklolunan me-

balığden mütebaki (1 871 577) lira (24) kuruşun lüzumu inhası kabul edilmiştir.

Divanı Muhasebat

Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Tahsin	
Aza	Aza
Mehmet Ali	Kâzım
Aza	Aza
Konya	Çanakale
Hüsnü	Mehmet
Aza	Aza
Maraş	Bitlis
Mehmet	Muhittin

Askerî Fabrikalar Müdüriyeti Umumiyesinin 1340 - 1924 Seneyi Maliyesi Hesabı Kat'î Kanun Lâyihası

Hükümetin Teklifi

1340 Senesi Hesabı Kat'î Kanun Lâyihasıdır

Madde 1. — 1340 senesinde mülhak bütçe ile idare olunan İmalâtı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesinin 1340 senesi maliyesi masarifi umumiyesi merbut (2) numaralı cetvelde gösterildiği veçhile 4 516 074 lira 76 kuruş ve varidatı umumiyesi dahi merbut (3) numaralı cetvelde muharrer olduğu üzere 3 342 978 lira 24 kuruş olarak kabul edilmiştir.

Madde 2. — (2) numaralı merbut cetvelde irae edildiği veçhile devrei hesabiye zarfında tahakkuk edip tediye ve emanet hesabına nakledilememiş olan düyun karşılığının tenzilinden sonra gayries sarf kalan 1 810 168 lira 39 kuruş bakiyei muhassesat ipka edilmiştir.

Madde 3. — İşbu Kanunun icrasına Maliye ve Müdafaaî Milliyeye Vekilleri memurdur.

	13 Teşrinievvel 1927
Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaaî Milliyeye Vekili	Bahriye Vekili
Recep Beyefendi	İhsan
İmzada bulunmadı.	
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
M. Cemil	Doktor Tevfik Rüştü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Mustafa Abdülhalik	Mustafa Necati
Nafia Vekâleti Vekili	Ziraat Vekili
Mustafa Abdülhalik	Mehmet Sabri

Ticaret Vekili
Mustafa Rahmi

Sıhhiye ve Muaveneti
İçtimaiye Vekili
Doktor Refik

Divanı Muhasebat Encümeninin Tadili

Madde 1. — Askeri Fabrikalar Müdüriyeti Umumiyesinin 1340 - 1924 senesi maliyesi varidatı umumiyesi merbut (A) cetvelinde gösterildiği üzere (3 342 978) lira (24) kuruştur.

Madde 2. — Mezkûr müdüriyeti umumiyesinin 1340 - 1924 senesi maliyesi masarifi umumiyesi merbut (B)

cetvelinde muharrer olduğu veçhile (4 516 074) lira (76) kuruştur.

Madde 3. — Masarifi umumiye için senesi mezkûre tahsisatından gayries sarf bakiye kalıp müfredatı merbut (B) cetvelinin bakiye muhassetat sütununda murakkam olan (1 871 577) lira (24) kuruş imha edilmiştir.

Madde 4. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5. — Bu Kanunun icrasına Maliye ve Müdafaai Milliye Vekilleri memurdur.

(A) CETVELİ

Askeri Fabrikalar Müdüriyeti Umumiyesi 1340 varidat hesabı kat'isi

F	M,	Nev'i varidat	Bütçede murakkam	
			olan miktarı muhammen Lira Kuruş	Senesi zarfında tahsil olunan Lira Kuruş
1		Orduya imal ve tamir olunacak esliha ve mühimmat bedeli	2 275 207	678 345 79
2		Rovelfer fişengi satış hasılâtı	100 000	67 217 57
3		Av fişengi satış hasılâtı	100 000	64 517 55
4		Barut ve fitil satış hasılâtı	400 000	375 048 41
5		Kundura, köselle, deri vesaire hasılâtı	1 570 000	259 611 69
6		Çuha, şayak, çorap vesaire hasılâtı	1 703 000	818 858 78
7		Bez ve emsali hasılâtı	253 000	46 246 10
8		Sermayei iptidaiye olarak muvazeneyi umumiyeden muhasset meballiğ	1 000 000	1 000 000 00
0		Hasılâtı müteferrika	00	32 952 35
Yekûnu umumi			7 401 207	3 342 978 24

(B) CİTVELİ

Askeri Fabrikalar Müdüriyeti Umumiyesi 1340 Senesi Masarîf Hesabı Katisi

F. M. Nevi Muhassesat	Tahsisat		Tediye		İmha olunan bakiyei muhassesat	
	Lira	Kuruş	Lira	Kuruş	Lira	Kuruş
İdarei merkeziye ve esliha ve mühimmat fabrikaları maaşatı	1	310 928	1	213 730 86		97 197 14
Mevadî iptidaiye ve alât nakliyatı	1	040 000		948 173 79		91 826 21
İnşaat ve tesisat		280 000		82 458 95		197 541 05
Masarifi mütenevviai muhtelif		419 107		276 526 03		142 580 97
Talim ve tedris		130 247		121 324 72		8 922 28
Levazım fabrikaları maaşatı		467 440		384 497 80		82 942 20
Mevadî iptidaiye ve alât nakliyatı	2	640 000	1	474 607 76	1	165 392 24
İnşaat ve tamirat		25 000		3 759 54		21 240 46
Masarifi mütenevviai muhtelif		71 930		8 665 71		63 264 29
Telgraf ücreti		3 000		2 329 60		670 40
Yekûnu Umumi		6 387 652		4 516 074 76		1 871 577 24